

**Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 1938 r.
Izba II karna
sygn. 2 K. 1477/37**

Teza

1. Stan wyższej konieczności zachodzi wtedy, gdy niebezpieczeństwo grożące nie jest skutkiem zawinionego działania sprawcy przestępstwa, nie ma natomiast miejsca wtedy, gdy przestępstwo zostaje dokonane w tym celu, aby uchronić się od odpowiedzialności grożącej za popełnienie innego przestępstwa czy wykroczenia służbowego (...).

Z uzasadnienia

1. Kasacja oskarżonego zarzuca obrazę art. 10, 360 i 379 k.p.k. oraz art. 31, § 1 i 2 art. 286 i § 1 art. 287 k.k. przez: a) skazanie oskarżonego za przywłaszczenie 620 zł 18 gr. pobranych dla działu pracy, pomimo że oskarżony nie działał w zamiarze przywłaszczenia ich, jak również nie powstała z tytułu nie wypłacenia tej kwoty żadna szkoda ani dla Skarbu Państwa, ani dla osób prywatnych, skoro firmy, którym pieniądze miały być wypłacone, dobrowolnie pokwitowały ich odbiór, obciążając nimi prywatne konto oskarżonego, wobec czego powstał prywatny dług oskarżonego w stosunku do firm, których roszczenia do Skarbu zostały zaspokojone; ponadto, ustalając w tym punkcie winę oskarżonego, pominął Sąd szereg okoliczności przemawiających na jego korzyść, wysnute zaś wnioski są dowolne i wykazują wewnętrzne sprzeczności (...).

c) skazanie oskarżonego za podrobienie rachunku pochodzącego od S., pomimo że nawet w wypadku, gdyby rachunek ten istotnie był fałszywy, czyn oskarżonego nie zawierał cech przestępstwa z uwagi na to, że nie nastąpiła szkoda, ani dla Skarbu Państwa, ani dla osób prywatnych, skoro drzewo wymienione w rachunku zostało dostarczone, a S. żadnych pretensyj z tytułu rachunku nie rości; ponadto wniosek Sądu o podrobieniu podpisu S. jest dowolny, skoro on sam stwierdził jego autentyczność, a z oskarżenia o złożenie fałszywego zeznania w tym względzie został uniewinniony;

g) zastosowanie § 1 art. 287 k.k., pomimo, że jeśli chodzi o poświadczenie wypłaty dokonanej N. i K. było ono prawdziwe, bowiem potwierdzili oni, że otrzymali pieniądze od Skarbu Państwa (...).

h) skazanie oskarżonego za nadużycia władzy wymienione w pkt. a) ust. 1 sentencji wyroku, pomimo że czynów tych oskarżony dopuścił się w stanie wyższej konieczności (art. 22 k.k. jak to Sąd uznał w analogicznych okolicznościach w stosunku do współoskarżonego B).

2. Zarzuty kasacji pod a) są niezasadne. Sąd ustalił, że oskarżony pobrał jako kierownik działu pracy więzienia w Cieszynie z działu gospodarczego w czasie od listopada 1933 r. do kwietnia 1934 r., ogólną sumę 604 zł 78 gr. dla działu pracy, nie zaksięgował jej na przychód działu pracy i nie odprowadził do kasy wbrew swym obowiązkom, jak również, że to samo uczynił z kwotą 15 zł 40 gr. pobraną od B. na pokrycie jego zadłużenia. Ustalenie to zostało oparte na wyjaśnieniu oskarżonego, który fakty te przyznał. Ponadto ustalił Sąd, odrzucając odmienne w tej mierze wyjaśnienie oskarżonego, że czynu tego dopuścił się on w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze przywłaszczenia pobranych kwot ze szkodą Skarbu Państwa, na zamiar bowiem przywłaszczenia wskazuje, że na poczet rzekomo czasowo tylko, jak twierdził oskarżony, pożyczonej sumy nic nie wpłacił, składając fikcyjne pokwitowania celem ukrycia zabranych bezprawnie pieniędzy dopiero w końcu 1935 r. tj., w czasie dokonywanej inspekcji, szkoda zaś Skarbu powstała z samą chwilą pobrania pieniędzy, niezależnie od tego, czy w przyszłości zostanie ona wyrównana z złożeniem przez oskarżonego fikcyjnych pokwitowań na niewypłacone przez niego sumy. Wnioski te błędu logicznego ani prawnego nie wykazują, słuszność ich odnosi się do istoty sprawy, ustalenia zaś Sądu wypełniają znamiona zastosowanego § 2 art. 286 k.k. Twierdzenie kasacji, że oskarżony czynem swym nikomu nie wyrządził szkody, stanowi polemikę z należycie uzasadnionymi ustaleniami wyroku, przy czym pomija kasacja, że szkoda Skarbu nastąpiła, jak to zasadnie ustalił Sąd, z chwilą samego bezprawnego obrócenia przez oskarżonego pieniędzy na swoją rzecz, niezależnie nawet od tego, czy następnie została ona wyrównana, błędny również jest pogląd kasacji, jakoby zaniechanie przez pokrzywdzonych dochodzenia przypadających im od Skarbu i nie wypłaconych należności był równoznaczny z tym, że nie ponieśli oni żadnej szkody, ta bowiem nastąpiła, skoro nie otrzymali oni przypadających im należności, niezależnie od tego, czy i z jakich powodów zaniechali ich dochodzenia. Zarzut kasacji pominięcia szeregu okoliczności, przemawiających na korzyść oskarżonego, nie ulega rozważeniu Sądu Najwyższego, skoro bowiem strona okoliczności tych nie wskazuje, pozbawiony jest Sąd Najwyższy możliwości sprawdzenia jego zasadności w postępowaniu kasacyjnym (...).

4. Również niezasadne są zarzuty kasacji pod c). Wniosek Sądu, że podpis S. na wystawionym przez niego rachunku wbrew jego twierdzeniu został podrobiony, został należycie uzasadniony zeznaniem P., potwierdzonym wynikami ekspertyzy grafologicznej, która stwierdziła, że podpis ten pochodzi z ręki P. Rozważył przy tym Sąd okoliczność, że S. został nieprawomocnym wyrokiem uniewinniony z oskarżenia o fałszywe zeznanie (uniewinnienie to zresztą nastąpiło, jak wynika z uzasadnienia wyroku, wobec nie udowodnienia, że działał on w złej wierze, a nie z uwagi na to, jakoby zeznanie jego było prawdziwe pod względem przedmiotowym) uznając ją za nie posiadającą znaczenia. Słuszność tych wniosków odnosi się do istoty sprawy. Skoro nadto ustalił Sąd, że pieniądze należne S. za dostarczone drzewo i podniesione na zasadzie podrobionego pokwitowania podniósł oskarżony i przywłaszczył sobie, to zasadnie uznał w czynie jego cechy przestępstwa z § 2 art. 286 k.k., a to niezależnie od tego, czy pokrzywdzony dochodził swej należności, czy też zaniechał dochodzenia wyrządzonej mu przez oskarżonego szkody (...).

8. Również niezasadne są zarzuty kasacji pod g). Wbrew twierdzeniu strony, N. i K., jak to wynika z należycie uzasadnionych ustaleń wyroku, nie otrzymali przypadających im od Skarbu Państwa należności, wyrażenie bowiem przez nich zgody uważania tej należności za przypadającą im prywatnie od oskarżonego nie jest bynajmniej równoznaczne z stwierdzeniem, że otrzymali oni pokrycie rachunków wypłaconą na nie ze Skarbu gotówką. Ustalenie zatem Sądu, że zaksięgowanie na przychód 620 zł na podstawie grzecznościowo pokwitowanych rachunków stanowi poświadczenie nieprawdy co do okoliczności mającej znaczenie prawne, błędu prawnego, ani logicznego nie wykazuje (...).

9. Niezasadny jest zarzut kasacji pod h). Pogląd kasacji, jakoby okoliczność, że nieprawdziwe zapisy w księgach zostały dokonane w celu uchronienia się przez oskarżonego od grożącego mu postępowania karnego czy dyscyplinarnego, uzasadniała zastosowanie § 1 art. 22 k.k., jest błędny i pozostaje w sprzeczności z istotą pojęcia stanu wyższej konieczności. Stan wyższej konieczności zachodzi wtedy, gdy niebezpieczeństwo grożące nie jest skutkiem zawinionego działania sprawcy przestępstwa, nie ma natomiast miejsca, jak to błędnie mniema kasacja, wtedy, gdy zostaje dokonane przestępstwo w tym celu, aby uchronić się od odpowiedzialności grożącej za popełnienie innego przestępstwa czy wykroczenia służbowego.

Z tych zasad Sąd Najwyższy kasację oskarżonego oddalił.

[Cytowane artykuły: 22 k.k., 31 k.k., 286 k.k., 287 k.k., 10 k.p.k., 360 k.p.k., 379 k.p.k.]